

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputatio D. Martini Luther Theologi, Pro
Declaratione || Virtutis Invidigen-||tiarum**

Luther, Martin

[Basel], 1517

VD16 L 4457

[Text]

urn:nbn:de:hbz:466:1-32296

AMORE ET STUDIO ELUCIDANDAE
ueritatis hęc subscripta disputabunt Vvittenbergę, Pręsidęte
R. P. Martino Luther, Artiu & S. Theologia Magistro, eius/
demq; ibidem lectore Ordinatio. Quare petit ut qui non pos/
sunt uerbis presentes nobiscum disceptare, agant id literis ab/
sentes. In nomine domini nostri Iesu Christi. Amen.

- i Ominus & Magister noster Iesus Christus, di
cendo pęnitentię agite & c. omnem uitam fi
delium, pęnitentię esse uoluit.
ii Quod uerbū pęnitentię de pęnitentię sacra
mentali (.i. confessionis & satisfactionis quę
sacerdotum ministerio celebratur) non po
test intelligi.
iii Non tamen solā intēdit interiorē; immo interior nulla est, nisi
foris operetur uarias carnis mortificationes.
iiii Manet itaq; pęna donec manet odium sui (.i. pęnitentię uera
intus) scilicet usq; ad iatritium regni cęlorum.
v Papa non uult nec potest, ulla pęnas remittere; pręter eas,
quas arbitrio uel suo uel cęnonum impōsuit.
vi Papa nō potest remittere ulla culpā, nisi declarādo & appro
bando remissam a deo. Aut certe remittēdo casus referuatos
sibi, quibus contęptis culpa prorsus remaneret.
vii Nulli prorsus remittit ~~de~~us culpam, quia simul eum subiciat
humiliatum in omnibus sacerdoti suo vicario.
viii Canones pęnitentiales solū uiuentibus sunt impōsiti; nihilq;
mortalis, secundū eosdem debet imponi.
ix Inde bene nobis facit spiritus sanctus in Papa: excipiēdo in su
is decretis semper articulum mortis & necessitatis.
x Indocte & male faciūt sacerdotes ij, qui mortalis pęnitentię
canonicas in purgatorium referuant.
xi Zizania illa de mutanda pęna Canonica in pęnā purgato
rię, uidentur certe dormientibus Episcopis seminata.
xii Olīm pęnę canonicę nō post, sed ante absolutiōem impo
nebantur, tanq; tētaimenta uerę contritiōis.

DISPVATIO DE VIRTUTE INDVLGEN.

- xij Morituri, per mortem omnia solunt, & legibus canonū mortui tam sunt, habentes iure earū relaxationem.
- xiiij Imperfecta sanitas seu charitas morituri, necessario secum fert magnū timōrem, cātoq; maiorē, quāto minor fuerit ipsa.
- xv Hic timor & horror, satis est, se solo (ut alia taceam) facere poenam purgatorij, cum sit proximus desperationis horri.
- xvj Videntur, infernys, purgatorium, cælum differre: sicut desperatio, prope desperatio, securitas differunt.
- xvij Necessarium uidetur animabus in purgatorio sicut minui horrorem, ita augeri charitatem.
- xviii Nec probatū uidetur ullis, aut rationibus, aut scripturis, q; sint extra statum meriti seu augendæ charitatis.
- xix Nec hoc probatū esse uidetur, q; sint de sua beatitudine certæ & securæ, saltem oēs, licet nos certissimi simus.
- xx Igit̃ Papa per remissionē plenariā omniū poenarū, non simpliciter omniū intelligit, sed a seip̃o tm̃modo impositarū.
- xxj Errant itaq; indulgentiarū prædicatores ij, qui dicunt per Papæ indulgentias, hominē ab omni poena solui & saluari.
- xxij Quin nullam remittit animabus in purgatorio, quā in hac uita debuisse, secundum Canones soluere.
- xxiij Si remissio ulli omniū omniū poenarū p̃t alicui dari; certū est eam nō nisi perfectissimis, i. paucissimis dari.
- xxiiii Falli ob id necesse est, maiorem partē populi: per indifferentē illam & magnificam poenæ solutæ promissionem.
- xxv Qualē potestatē habet Papa ī purgatoriū g̃naliter talē habet quilibet Episcopus & curat̃ in sua diocesi, & parochia sp̃aliter.
- i Optimē facit Papa, q; nō potestate clauis (quā nullam habet) sed per modum suffragij, dat animabus remissionem.
- ii Hominē prædicant, qui statim, ut factus nūmus in cistam tinnierit, euolare dicunt animam.
- iii Certū est nūmo in cistam tinniente, augeri quæstum & auariciam posse; suffragij aut̃ ecclesiæ est in arbitrio dei solius.
- iiii Quis scit si omnes animæ in purgatorio uelint redimi, sicut de sancto Seuerino & paschali factum narratur.
- v Nullus securus est de ueritate suæ contritionis; multo minus

MARTINI L. DIPVTATIO

de consecutione plenariae remissionis.

- vj Quā rarus est uere pœnitens, tam rarus est uere indulgētijs redimens, i. rarissimus.
- vij Darnabuntur in æternum cū suis magistris, qui per literas ueniarū securos sese credunt de sua salute.
- vijj Cauendi sunt nimis, qui dicūt uenias illas Papæ, donum esse illud dei inæstimabile, quo reconciliatur homo deo.
- ix Gratia enim illæ ueniales tantū respiciunt. pœnas satisfactionis sacramentalis, ab homine constitutas.
- x Non christiana prædicant, qui docent, q̄ presumpturis animas, uel confessionalia non sit necessaria contritio.
- xj Quilibet christianus uere cōpunctus, habet remissionē plenariam a pœna & culpa, etiā sine literis ueniarū, sibi debitam.
- xij Quilibet uerus christianus siue uiuus siue mortuus, habet participationē omnium bonorum Christi & ecclesiæ, etiam sine literis ueniarum, a deo sibi datam.
- xijj Remissio tamē & participatio Papæ, nullo modo est cōtemnēda: quia (ut dixi) est declaratio remissionis diuinæ.
- xiiij Difficillimū est etiā acutissimis Theologis, simul extollere ueniarū largitatem, & contritionis ueritatem eorū populo.
- xv Contritionis ueritas pœnas quærit & amat. Veniarū autē largitas relaxat & odisse facit, saltem occasione.
- xvj Cautè sunt ueniæ apostolica prædicandæ, ne populus falsè intelligat, eas præferri cæteris bonis operibus charitatis.
- xvij Docendi sunt christiani, q̄ Papæ mens nō est, redemptionem ueniarū ulla ex parte comparandā esse opibus misericordiæ.
- xvijj Docendi sunt christiani, q̄ dans pauperi, aut mutians legenti, melius facit, q̄ si uenias redimet.
- xix Quia per opus charitatis crescit charitas, & fit homo melior: sed per uenias nō fit melior, sed tūmodo a pœna liberior.
- xx Docēdi sunt Christiani, q̄ qui uidet egenū & neglecto eo, dat p̄ uenias: nō indulgentias Papæ, sed indignationem dei sibi uendicat.
- xxj Docendi sunt Christiani, q̄ nisi sup̄fluis abundant, necessaria tenent domui suæ retinere, & neq̄ q̄ p̄pter uenias effundere.

DE VIRTUTE INDVLTENTIARVM

- xxij Docendi sunt christiani, q̄ redemptio uenturum est libera, nō
præcepta.
- xxiij Docendi sunt christiani, q̄ Papa sicut magis eget, ita magis
optat, in uenijs dādis p̄ se deuotā orationē, q̄ p̄mptā pecuniā.
- xxiiij Docēdi sunt christiani, q̄ ueniæ Papæ sunt utiles, si nō in eas
cōfidant: sed nocētissimæ, si timorē dei p̄ eas amittant.
- xxv Docendi sunt christiani, q̄ si Papa nosset exactiones uenialū
prædicatorū, mallet Basilicam S. Petri in cineres ire, q̄ edifi-
cari cute, carne & ossibus ouium suarum.
- f Docēdi sunt christiani, q̄ Papa sicut debet ita uellet: etiā uen-
dita (si opus sit) Basilica S. Petri, de suis pecunijs dare illis, a
quorū plurimis quidā cōcionatores ueniarū pecuniā eliciūt.
- ij Vana est fiducia salutis per literas ueniarum, etiā si Cōmissari-
us, immo Papa ipse sua animā pro illis impigneraret.
- iiij Hostes christi & Papæ sunt ij, qui propter uenias prædicādas
uerbum dei in alijs ecclesijs penitus silere iubent.
- iiij Iniuria fit uerbo dei, dum in eodem sermone, æquale uel lon-
gius tempus impenditur uenijs q̄ uerbis euangelicis.
- v Mens Papæ necessario est, q̄ si ueniæ (quod minimū est) una
cāpana, unis pompis & cærimonijs celebrant: Euangeliū (q̄
maximū est) cētū cāpanis, cētū pōpis, cētū cærimonijs p̄dicet.
- vj Thesauri ecclesiæ, unde Papa dat indulgentias, neq̄ satis no-
minati sunt, neq̄ cogniti apud populum Christi.
- vij Temporales certe nō esse patet, q̄ nō tā facile eos p̄fundunt:
sed t̄mmodo colligunt multi Concionatorum.
- vij Nec sunt merita Christi & sanctorū: quia hæc semp sine Papa
operant̄ gratiam hominis interioris, & crucem, mortē infer-
numq̄ exterioris.
- ix Thesaurus ecclesiæ S. Laurentius dixit esse, pauperes ecclesiæ,
sed locutus est usu uocabuli suo tempore.
- x Sine temeritate dicimus clauēs ecclesiæ (merito Christi dona-
tas) esse thesaurum istum.
- xj Clarum est enim q̄ ad remissionem poenarum & casuum sola
sufficit potestas Papæ.
- xij Verus thesaurus ecclesiæ est sacrosanctum Euangelium glo-
a ij

MARTINI L. DISPVATIO

- riae & gratiae Dei.
- xiiij Hic autē est merito odiosissim⁹, q̄a ex primis facit nouissimos.
- xiiij Thesaurus autē indalgētiarū merito est gratissim⁹, q̄a ex nouis-
 xv Igitur thesauri Euangelici rhetia (limis facit primos.
 sunt, quibus olim piscabantur uiros diuitiarum.
- xvi Thesauri indulgētiarū retia sūt, q̄b⁹ nūc piscāt diuitias uiros.
- xvij Indulgētiarū, quas cōcionatores uociferant maximas gratias,
 xvij intelliguntur uere tales quoad quæstum p̄mouendum.
- xviii Sunt tñ re uera minimæ ad gratiā dei & crucis pietatē cōpata.
- xix Tenent Episcopi & Curati ueniarū applicarū cōmissarios cum
- xx Sed magis tenentur omnibus (omni reuerētia admittere.
 oculis intendere, oibus auribus aduertere, ne pro cōmissio-
 one papæ sua illi somnia prædicent.
- xxi Contra ueniarū apostolicarū ueritatē, qui loquit, sit ille ana-
- xxij Qui uero cōtra libidinē ac licen- (thema & maledictus.
 tiā uerborū Cōcionatoris ueniarū, cur agit: Sit ille bñdictus.
- xxiiij Sicut Papa iuste fulminat eos, qui in fraudem negocij uenia-
 rum quacuncq; arte machinantur.
- xxiiij Multo magis fulminare intēdit eos, qui per ueniarū prætextū
 in fraudē sanctæ charitatis & ueritatis machinantur.
- xxv Opinari uenias papales tātas esse ut soluere possint hoīem, eti-
 am si q̄s p̄ impossibile dei genitricē uiolasset, est insanire.
- i Dicimus contra q̄ uenias papales, nec minimum uenialium
 peccatorum tollere possit quoad culpam.
- ii Q̄ dicit, nec si S. Petrus modo Papa esset, maiores gratias do-
 nare posset, est blasphemia in S. Petrū & Papam.
- iii Dicimus cōtra, q̄ etiā iste & quilibet papa maiores habet. Scilicet
 Euangelii, uirtutes, gratias curationū &c. ut. i. Co. xij.
- iiij Dicere Crucem armis papalibus insigniter erectā, cruci Chri-
 sti æquiuale, Blasphemia est.
- v Rationē reddent Episcopi, Curati, & Theologi, Qui tales ser-
 mones in populū spargi sinunt.
- vi Facit hæc licētiosa ueniarū predicatio, ut nec reuerentiā Papæ
 facile sit etiā doctis uiris redimere a calūnijs, aut certe argu-
 is quæstionibus laicorum.

DE VIRTUTE INDVLTENTIARVM

- vij Scilicet cur Papa non euacuat purgatoriū, ppter sanctissimam
 charitatē, & summā animarū necessitatē, ut causam omnium
 iustissimā, Cū tñ infinitas animas redimit ppter funestissi-
 mā pecuniā ad structurā Basilicæ quæ est causa leuissimā.
- vii Itē cur pmanēt exequiæ & anniuersaria defunctorū, & nō red-
 dit aut recipi pmittit bñficia pro illis instituta, cū iam sit inu-
- ix Item Quæ illa noua pietas Dei (ria pro redēptis orare.
 & Papæ, q̄ impio & inimico ppter pecuniā cōcedūt, animā
 piā & amicā dei redimere; Et tñ ppter necessitatē ipsius met
 piæ & dilectæ animæ, nō redimūt eā gratuita charitate.
- x Itē cur canones pñiales, re ipsa & nō usu, iādū in semet abro-
 gati & mortui; Adhuc tñ pecunijs redimunt p cōcessionē in-
- xj Itē Cur Papæ, cuius opes (dulgētiarū tanq̄ uiuacissimi,
 hodie sūt opulētissimi; Crassis crassiores, nō de suis pecunijs
 magis q̄ pauperū fidelium struit unā tñmō Basilicā S. Petri.
- xij Itē Quid remittit aut p̄cipat P̄apa ijs, q̄ p̄ contritionē p̄fectā,
 ius habēt plenariæ remissionis & participatiōis.
- xiii Itē Quid adderet ecclesiæ boni maioris, Si Papa sicut semel fa-
 cit, ita centies in die cuiuslibet fidelium has remissiones & p̄cipa-
- xiiii Ex quo Papa salutē quærit animarū (tiones tribueret.
 per uenias magis q̄ pecunias, Cur suspendit literas & ueni-
 as iam olim cōcessas, cum sint æque efficaces.
- xv Hæc scrupulosissima laicorū argumēta, sola ptate compescere,
 nec reddita rōne diluere, est ecclesiā & Papā hostib⁹ ridēdos
- xv Si ergo uenias se (exponere, & infelices christianos facere,
 cundū spm̄ & mentē papæ prædicarent, facile illa oīa solue-
- xviij Valeant itaq̄ oēs illi p̄phetæ, qui (rent, immo nō essent.
 dicūt pp̄lo Christi, pax pax, & non est pax.
- xviii Bene agāt oēs illi propheta, q̄ dicunt pp̄lo Christi, Crux crux,
 & nō est crux.
- xix Exhortādi sunt Christiani, ut Caput suum Christum per pœ-
 nas, mortes, infernosq̄ sequi studeant.
- xx Ac sic magis per multas tribulationes intrare cælum, q̄ per se-
 curitatem pacis confidant.

M.D.XVII.

Ap. m. h. t. m. Basilicam